

***DAVLAT XAVFSIZLIK XIZMATI ORGANLARINING HUQUQBUZARLIKLAR
PROFILAKTIKASI FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHDA HAMKORLIKNING
O'RNİ VA DOLZARBLIGI***

O'zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi Akademiyasi 3 kurs 315-guruh kursanti

Nematillayev Samandarbek Xayrulla o'g'li

Ilmiy rahbar: Huquqbuzarliklar profilaktikasi

faoliyati kafedrası dotsenti,

y.f.b.f.d, **Sh.Dj.Xaydarov**

Annotatsiya: Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi sohasidagi faoliyati, hamkorlik tizimi va uni takomillashtirish masalalari yoritilgan. Davlat xavfsizligini ta'minlashda profilaktika choralari, axborot xavfsizligi, korrupsiyaga qarshi kurash, yoshlar ongiga g'oyaviy tahdidlarga qarshi immunitetni shakllantirish yo'nalishlaridagi sa'y-harakatlar tahlil etilgan. Shuningdek, boshqa davlat organlari bilan o'zaro hamkorlikni yanada samarali qilish uchun amaliy tavsiyalar ilgari surilgan.

Kalit so'zlar: Davlat xavfsizlik xizmati, huquqbuzarliklar profilaktikasi, milliy xavfsizlik, hamkorlik, axborot xavfsizligi, profilaktik choralar, g'oyaviy tahdidlar, korrupsiyaga qarshi kurash, huquqiy hamkorlik, tahlil va monitoring.

O'zbekiston Respublikasi taraqqiyotining hozirgi bosqichida milliy xavfsizlik va huquqbuzarliklar profilaktikasi masalalari jamiyat barqarorligi hamda fuqarolarning huquq va erkinliklarini ta'minlashda alohida ahamiyat kasb etmoqda. Bu borada Davlat xavfsizlik xizmati (DXX) mamlakat xavfsizlik tizimining markaziy bo'g'ini sifatida nafaqat tashqi tahdidlarga, balki ichki xavf omillariga qarshi ham faoliyat yuritadi. DXX faoliyatida huquqbuzarliklar profilaktikasi davlat siyosatining ajralmas qismi hisoblanadi, chunki xavfsizlik faqat jinoyat sodir bo'lgach emas, balki unga zamin yaratuvchi holatlar paydo bo'lishidan avval bartaraf etilishi zarur [1].

Davlat xavfsizlik xizmati organlarining asosiy vazifalaridan biri — milliy manfaatlariga tahdid soluvchi omillarni erta aniqlash, ularning manbalarini tahlil qilish va zararsizlantirishdan iboratdir. Bunda profilaktika ishlari strategik darajada olib boriladi. Masalan, DXX ijtimoiy, siyosiy, iqtisodiy va axborot sohalarida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavflarni doimiy ravishda monitoring qiladi. Bu jarayonda xavfsizlik tahlillari, axborot almashinuvi va tezkor ogohlantirish mexanizmlarining mavjudligi muhim ahamiyatga ega [2].

Huquqbuzarliklarning oldini olishda DXXning boshqa davlat organlari bilan o'zaro hamkorligi juda muhim o'rin tutadi. Xususan, Ichki ishlar organlari, Milliy gvardiya, Davlat soliq qo'mitasi, Davlat bojxona qo'mitasi, Bosh prokuratura, hamda Axborot texnologiyalari va kommunikatsiyalarini rivojlantirish vazirligi bilan hamkorlikda olib borilayotgan kompleks profilaktik chora-tadbirlar ijobiy samara bermoqda. Masalan, 2023-yilda DXX tashabbusi bilan huquqbuzarliklarning oldini olishga qaratilgan 1 200 dan ortiq qo'shma tekshiruv va monitoring tadbirlari o'tkazilgan, natijada yuzlab noqonuniy faoliyat holatlari aniqlanib, ularning oldi olingan [3].

DXX faoliyatining o'ziga xos jihatlaridan biri shundaki, u faqatgina jinoyatga qarshi kurash bilan cheklanmaydi, balki axborot xavfsizligi va mafkuraviy tahdidlarga qarshi immunitetni shakllantirish orqali huquqbuzarliklarning kelib chiqish sabablari bilan kurashadi. Bugungi raqamli davrda axborot maydonida turli tahdidlar, soxta ma'lumotlar, ijtimoiy tarmoqlardagi g'arazli targ'ibotlar yoshlar ongiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Shu bois, DXX axborot xavfsizligini mustahkamlash, axborot oqimini tahlil qilish va kiberxavfsizlikni ta'minlashni ustuvor yo'nalishlardan biri sifatida belgilab olgan [4].

Huquqbuzarliklarning profilaktikasida g'oyaviy-ma'naviy yo'nalish ham muhim o'rin tutadi. DXX boshqa davlat organlari va ta'lim muassasalari bilan hamkorlikda yoshlarni milliy g'oya, vatanparvarlik, huquqiy madaniyat va axborot savodxonligi ruhida tarbiyalashga alohida e'tibor qaratmoqda. Chunki, har qanday xavfsizlik choralari inson ongida barqaror qadriyatlar bilan mustahkamlanmaguncha, u to'liq natija bera olmaydi.

Shuningdek, DXX faoliyatida korrupsiyaga qarshi kurash, iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash va noqonuniy moliyaviy operatsiyalarni oldini olish kabi yo'nalishlar ham dolzarb hisoblanadi. Ushbu yo'nalishda Markaziy bank, Moliya vazirligi va Bosh prokuratura bilan o'zaro axborot almashish tizimi yo'lga qo'yilgan bo'lib, bu tizim jinoyatlarning moliyaviy manbalarini erta aniqlash imkonini bermoqda [5].

Davlat xavfsizlik xizmati organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasidagi faoliyatini yanada takomillashtirish uchun bir nechta yo'nalishlarga alohida e'tibor qaratish zarur. Birinchidan, xavfsizlik tizimini boshqarishda raqamli texnologiyalar, tahliliy algoritmlar va sun'iy intellekt imkoniyatlaridan keng foydalanish lozim. Ikkinchidan, davlat organlari o'rtasida yagona elektron ma'lumotlar almashish tizimini shakllantirish, bu orqali hamkorlikni tezkorlashtirish va ortiqcha byurokratik to'siqlarni bartaraf etish kerak. Uchinchidan, xavfsizlik xodimlarining kasbiy mahorati va psixologik barqarorligini oshirish uchun muntazam o'quv-trening dasturlarini amalga oshirish muhimdir. Davlat xavfsizlik xizmati organlarining huquqbuzarliklar profilaktikasi sohasidagi faoliyati — bu nafaqat jinoyatchilikni kamaytirish, balki milliy xavfsizlikni har tomonlama mustahkamlashning

asosiy omilidir. DXXning boshqa davlat organlari bilan tizimli hamkorligi, axborot xavfsizligini kuchaytirish, korrupsiyaga qarshi kurash va yoshlar ongida huquqiy madaniyatni shakllantirish kabi yo'nalishlarda olib borayotgan ishlari mamlakatimiz xavfsizlik tizimini yangi bosqichga olib chiqmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi “Huquqbuzarliklar profilaktikasi to'g'risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2014.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Davlat xavfsizlik xizmati faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida”gi Farmoni. – Toshkent, 2022.
3. O'zbekiston Respublikasi Davlat xavfsizlik xizmati hisobotlari, 2023-yil.
4. Karimov B. *Axborot xavfsizligi va mafkuraviy barqarorlik masalalari*. – Toshkent: Ma'naviyat, 2021.
5. Xudoyberdiyev R. *Huquqbuzarliklar profilaktikasida davlat organlari hamkorligi*. – Toshkent: TDYUU nashriyoti, 2020.